

משרד החינוך
המחוז החרדי

ממ"ח

חינוך בתנופה מתמדת

ירחון מקוון לנעשה בממ"ח

בגלל קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים,

הארות בחודש

גמרא גיטין נ"ז

הנה הגמרא בגיטין נ"ז הביא מעשה של קמצא ובר קמצא שעבורו נחרב בית המקדש, וקיצור המעשה היה כדלהלן: מעשה באדם שהיה לו ידיד בשם קמצא ואויב בשם בר קמצא. יום אחד ערך סעודה למכריו. הוא קרא למשרתו וציווה עליו להזמין את ידידו קמצא, אך המשרת טעה ובגלל הדמיון בין השמות הזמין בטעות את בר קמצא. הגיע בר קמצא לסעודה והתישב בין הקרואים. לפתע גילה בעל הבית את בר קמצא אויבו, כעס מאוד ואמר לו 'מה מעשיך כאן, הרי נמנה אתה עם שונאי? קום וצא מכאן!' אמר לו בר קמצא: 'כיון שבאתי, אנא תן לי להשאר ואשלם לך בעד מנתי'. סרב בעל הבית. אנא, התחנן בר קמצא, מוכן אני כסות את מחצית הוצאות הסעודה, רק הרשה לי להישאר. ושוב סרב בעל הבית. בבקשה ממך, אשלם לך את כל הוצאות הסעודה ובלבד שלא תגרשני לעיני כולם בבושת פנים. תפסו בעל הבית וזרקו החוצה. נעלב בר קמצא עד עמקי נשמתו ואמר: הואיל וישבו חכמים וראו בעלבונני ולא מחו, אתנקם בהם ואלשין לקיסר. הלך בר קמצא לקיסר ואמר לו: מרדו בך היהודים, והוכחה לך, שלח להם קרבן ותראה אם יקריבו אותו. נתן הקיסר עגל בידיו של בר קמצא וציווה אותו להקריב בשמו בבית המקדש. בדרך הטיל בר קמצא מום בשפתיו של העגל, כדי שפסל מלהיות מוקרב על המזבח. כשהגיע עם העגל רצו חכמים להקריבו למרות המום כדי לא להעלות את חמתו של הקיסר, אך ר' זכריה בן אבקולס מחה ואמר: וכי בעלי מומים קרבים למזבח וכו'?! חשבו להרוג את בר קמצא. חזר בר קמצא אל הקיסר ואמר לו: מרדו בך היהודים. עלה עליהם נירון קיסר למלחמה. כשהגיע לירושלים זרק חץ למזרח, חזר ונפל בירושלים למערב, חזר ונפל בירושלים, וכך לארבע רוחות העולם וכו'.

ואמרו חכמים בגלל קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים.

בא וראה כמה גדולה כוחה של בושה, שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו. מודגש כאן בכוונה במעשה זה החומרה שיש בבושה לזולת. בגלל זה, רחל היא היא שהקפידה בזהירות יתרה בענין בושתה של אחותה לאה, וכמו שמודגש שם במד"ר בפתיחה של איכה, שכל מטרתה בויתור לאחותה היתה שלא תצא לחרפה וכלימה בליל החופה, וזה ממש היפוכו של המעשה קמצא ובר קמצא. ובגלל זה לא הוזכרו כאן בחרבן הבית תפילותיהן של כל האמהות, דרק בגלות מצרים שחטאם היה עבודה זרה, אבל לא היתה חלילה שנאה ביניהם, אדרבא היו מאוחדים ולכן הוזקקו לזכויותיהן שלא קנאו בצרה שלהן, דהאיך השי"ת יקפיד ויקנא בע"ז של בני"י במצרים. לא כן בזמן חורבן ביהמ"ק, דהסיבה לכך היתה בגלל ע"ז בבית ראשון ושנאת חינם בבית שני, כאן נזקקין במיוחד לתפילותיה של רחל, שרק לה היתה מעלה מיוחדת בענין הבושה, שהקפידה בתכלית ההקפדה והזהירות מתוך אהבת חינם וטוהר לב לסכל תאוותה שריחמה על אחותה שלא תצא לחרפה. דרך מעשה גבורה מיוחדת זו של רחל יכול להיות מליץ טוב לאחינו בגלות שעדיין נמשך בדגלל שנאת חינם בינינו, דכל דור שלא נבנה בית המקדש ביציו כאילו נחרב בימיו.

א"כ נתבונן נא בשורשים חזקים שהטילו בנו אבותינו ואמותינו להדמות אליהם, וחייב אדם לומר, מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי. עלינו להתנהג לפנים משורת הדין ולהגיע לשיא אהבת חינם כדמות מעשה גבורתה של רחל, והוא היפוך ממש של מעשה בר קמצא, ואם נתעורר בזה אזי ניגאל ויבנה בית המקדש הג', אכ"י"ר.

(מלוקט מתוך 'מצמיח ישועה', הרב שמואל ביבאס)

בברכה,

המערכת

❖ ברכת מזל טוב למנהלת בית ספר 'בית חיה מושקא', ירושלים, גב' חנה בקרמן, לרגל הולדת הבן! יהי רצון שתזכו לגדלו לתורה, למצוות ולמעשים טובים.

❖ ברכת מזל טוב לגב' אורה חגיגי, מנהלת מחלקת כוח אדם בהוראה, לרגל הולדת הנכד. יהי רצון שתרוו ממנו ומכל יוצאי חלציהם רב נחת.

❖ ביום שלישי, י' סיון תשע"ז, 20/06/17 התקיים יריד תוצרים של תכנית אמירים. להלן תמונות ורשמים מהיריד.

❖ ביום שני כג' בתמוז (17 ביולי 2017) התקיים במשרד החינוך, ירושלים, מפגש לרבני קהילות הקשורים בממ"ח עם מנהל המחוז, מר איציק זהבי ומפקחי הממ"ח, בו התקיים דיון מרתק על דרכו של הממ"ח וחשיבותו ועל דמות הבוגר התורני של תלמודי התורה. במהלך שנה"ל הבאה יתקיימו אי"ה פגישות המשך לחיזוק הקשר ושיתופי הפעולה בין המשרד לרבני הקהילות.

❖ ברכה לת"ת 'אור מנחם' חב"ד ערד, בניהול הר' דוד טירנואר, על זכייתו בפרס חינוך.

נימוקי הפרס:

על השאיפה התמידית לדבוק בחתירה למצוינות מתוך חיים המושתתים על אהבת התורה, העם והארץ, ועל חיבור בר קיימא לקהילה ולכלל הציבור בישראל על הנכונות לגלות בכל תלמיד ותלמיד את האור הייחודי שבו ולספק לו את התשתית ואת הכלים למלא את שליחותו בעולם, תוך הפעלת מגוון תכניות ייחודיות, מקוריות וחדשניות.

על הובלת תרבות ארגונית המעודדת ומעצימה את עבודתו של צוות ההוראה, במטרה לשפר את התהליכים הפדגוגיים ואת תוצאותיהם לטובת כלל קהילת בית הספר.

בית הספר היסודי חרדי אור מנחם חב"ד בנים

יאשיהו 4, ערד

נימוקי הפרס

לצוות ולמנהל מר דוד טירנואר

• על השאיפה התמידית לדבוק בחתירה למצוינות מתוך חיים המושתתים על אהבת התורה, העם והארץ, ועל חיבור בר קיימא לקהילה ולכלל הציבור בישראל. ת האור הייחודי שבו ולספק לו את התשתית ואת הכלים למלא את שליחותו בעולם, תוך הפעלת מגוון תכניות ייחודיות, מקוריות וחדשניות.

❖ היום, יום רביעי ג' אב (26/07/2017) יתקיים כנס פיקוח גני ממ"ח בנושא: סיכום שנת תשע"ז והיערכות לשנת תשע"ח ברשת 'אהלי יוסף יצחק', כפר חב"ד.
ברכת תודה והוקרה למפקחת פרידה קופשיץ על ארגון וניהול גני הממ"ח בכלל והכנס המוצלח בפרט.

כנס פיקוח גני ממ"ח

בנושא: סיכום שנת תשע"ז והיערכות לשנת תשע"ח

מיקום: רשת 'אהלי יוסף יצחק', רחוב דידן נצח 3, כפר חב"ד

תאריך: ג' אב תשע"ז, 26/07/2017

סדר היום:

11:00-11:30 - התכנסות וכיבוד קל

11:30-12:00 - דברי פתיחה

מר איציק זהבי, מנהל המחוז

שי קלדרון, מפקח כולל ורפרנט ממ"ח, מחוז חרדי

פרידה קופשיץ, מפקחת גני ילדים

12:00-13:00 - הערכת גננות לקביעות, אי מתן קביעות, הארכת ניסיון וקידום דרגה

גב' רונית איינהורן ססלר, ממונה הערכת איכות עובדי הוראה

13:00-13:30 - הליך קליטת גננות, עולם ישן מול אופק חדש ונתוני העסקה

גב' אורה חגיגי, מנלת תחום כו"א בהוראה, מחוז חרדי

13:30-14:00 - ארוחת צהרים

14:00-15:00 - מתן קביעות לגננת, השתלמויות פיתוח מקצועי, נוהלי פיטורין

גב' סוניה פרץ, סמנכ"לית ומנהלת אגף בכיר

15:00-17:00 - מערכת מדגן ושיבוצים לשנת תשע"ח, צפייה במערכת מדגנט

גב' אנה קופציק, מנהלת צוות הטמעה

מחכה לראותכם

פרידה

כנס פיקוח גני
ממ"ח
ומתן כלים
פדגוגיים

❖ בימים אלה נשלמות ההכנות לקראת פתיחת כ-20 מוסדות ממ"ח (בתי ספר + גני ילדים). ברכת הצלחה לכולם.

❖ למנהלים הבודדים שטרם נרשמו באתר המקוון לרכזי פרט השתלבות/ טרם השלימו את [השאלון המקוון-ניצול שעות דיפרנציאליות](#), נבקש לסיים את המשימה בהקדם.

גן חב"ד, טבריה

מקדם אורח חיים בריא

גן חב"ד טבריה מקדם אורח חיים בריא, בפיקוח גב' שושנה וייס, בניהול גב' יהודית חמו.

הנושא: קידום אורח חיים בריא

שלבי הפעילות: בתחילה הילדים הכינו ממיטב הירקות שהביאו לגן.

התלמידים למדו על 5 צבעים בירקות: ירוק, אדום, כתום, צהוב, סגול, על חשיבות אכילת הירקות בכל יום מהסוגים השונים.

הילדים נהנו לחתוך, לתבל ולאכול.

מטרות הפעילות:

1. לעודד תזונה נכונה.
2. לעודד עבודת צוות של ילדים הגן באמצעות מיון, חיתוך וכו'.
3. ליצור שיתופי פעולה ע"י רתימת ההורים לפעילות. (הילדים הכינו יחד עם ההורים פיתות זעטר בעקבות יום הבריאות שערכנו בגן).
4. הכרת צמחי מרפא והסיבה לשמותיהם, באמצעות שתילת צמחי מרפא בגינה.
5. מעקב אחר גדילת הצמח במשך השנה (כל ילד הכין גינה משלו שתל, השקה וכו').

הכנת סלט ירקות

הכנת גינה לכל ילד ומעקב שנתי אחר התפתחות הצמח

ערב בריאות הורים וילדים

גן מנחם חב"ד, טבריה

בתכנית טבע וסביבה

גן מנחם חב"ד, שיכון ד', טבריה בפיקוח גבי שושנה וויס, בהדרכת גבי עפרה בן סימון ובניהול הגננת גבי חנה הרצל.
אוכלוסיית הגן: בנים בגילאי 3-6 שנים.

הנושא: תהליך צמיחת הפרח

תת נושא: צמיחת פרח לוע הארי

מבוא: הגן וחצר הגן מהווים עולם חוויות שלם בפני הילדים, עולם של הנאה, משחק וחקר. בחצר הגן הילדים חווים חוויות רבות, התנסויות שונות, נחשפים לתופעות טבע שונות, משחקים בחול- מודדים, משווים כמויות, משחק במים- לומדים את תכונות המים ועוד... מגלים את עולם החי במציאת חרקים שונים וכו'... כל דבר שמתרחש בגן ובחצר הגן מהווה לילדים "תוכנית חקר קטנה". הילדים בוחנים, שואלים, מתצפתים, חוקרים ומסיקים מסקנות כל אחד בדרכו שלו. מדוע נבחר נושא זה? חצר הגן שלי קדמית, מלאה בגרוטאות ולא נעימה לעין. השנה הוחלט לטפח את הכניסה, להוסיף בה קצת צבע ולהעשיר אותה בפרחים. דרך הרצון לטפח את החצר, הגענו לתהליכי חקר שונים: איך פרח גדל? מה פרח צריך בשביל לגדול? פרחי קיץ וחורף, חלקי הפרח ועוד.. נושא הפרחים קשור לעולם הילד, גורם לו הנאה, התנסות חושית: ראייה, מישוש, ריח והנאה. הילדים רואים ומבינים את תהליך הגדילה.

מטרות הפעילות:

1. התלמיד יחקור, יתבונן ויבין איך מזרע נהייה צמח- שלבי הגדילה.
2. התלמיד יגלה אכפתיות לטבע, ישמור על הטבע.
3. התלמיד יפתח אחריות באמצעות שמירה על קיום הפרח בתנאי הגידול שלו
4. התלמיד ידע מהם חלקי הפרח.
5. התלמיד יחשף לסוגים שונים של פרחים.

רקע תאורטי:

מדע זהו תהליך של מחקר שמבוסס על תצפיות, ניסויים והסקת מסקנות. תהליך המבוסס על הוכחות אימפריות, הוכחות המבוססות על תצפיות או ניסויים הנקלטים בחמשת החושים.
זרע מתפתח לצמח כשיש תנאים מתאימים, הזרע נובט, כלומר מתחיל להתפתח לצמח צעיר. כדי שתתרחש נביטה זקוק הזרע למים, לאוויר ולטמפרטורה מתאימה. לאחר שלב הנביטה הצמח זקוק לאור כדי שהוא יתפתח לצמח בוגר.

שלבי הנביטה:

1. הזרע קולט מים ומתנפח.
2. מהזרע מתפתחים נצרון ושרשון.
3. הנצרון והשרשון מציצים מבעד לקליפת הזרע- זהו ה**נבט** החדש!

חלקי הצמח:

השורש הוא החלק התחתון של הצמח. תפקידו העיקריים הם: קליטת חומרים מזינים ומים מהקרקע, ומשמש כעוגן לצמחים במקום גידולם.

הגבעול הוא החלק בצמח הנמצא מעל פני האדמה. הוא נושא עליו עלים או פרחים. תפקידו הגבעול: הגבעול מעביר חומרי מזון שנוצרו בעלים אל כל חלקי הצמח, מעביר מים מהשורשים אל כל חלקי הצמח.

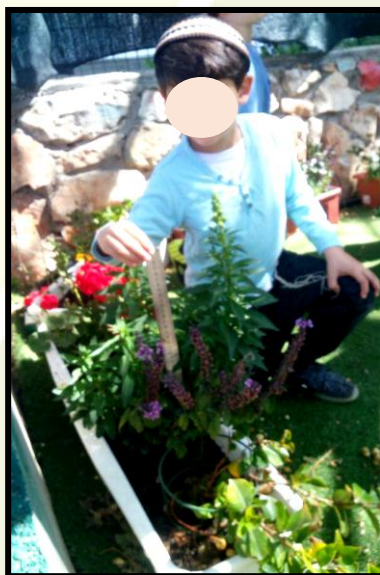
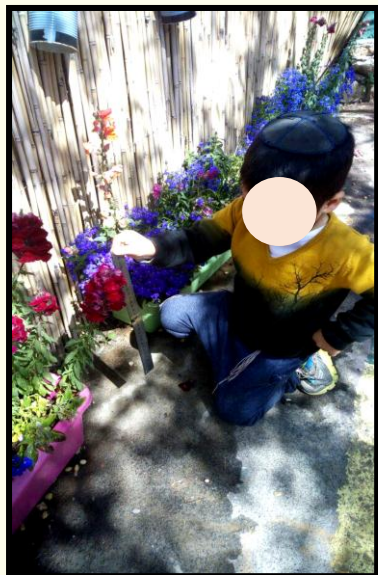
הפרח הוא חלק של הצמח המשמש לרבייה. מהפרח נוצר **הפרי** שהוא ההמשכיות של הצמח. **לוע-ארי** הוא בעל פריחה בולטת. שמו מגיע משום דמיון הפרח לפה. ניתן אף באמצעות לחיצה קלה על כותרת הפרח 'לפתוח ולסגור' אותו בצורה שמדמה פה של טורף. הפרחים הם בעלי סימטריה בעונת החורף, מכיוון שהפרח עמיד לצינה. מושגת כצמח נוי בארץ.

המושגים הנרכשים בפעילות זו הם: נבט, שרשון, נצרון, גבעול, עלי כותרת, כחלק מתהליך החקר שנעשה בגן עם הילדים, ועל מנת שנטביע בהם את הלמידה המשמעותית צריך להתייחס לתחומי ההתפתחות של הילד:

בתחום הקוגניטיבי: שאילת שאלות, חקר, להבין את המתרחש, הסקת מסקנות, הקניית מושגים שקשורים לנושא. בתחום המוטורי: הכנת הסביבה לשתילה, סחיבת אדמה, חרישה, גריפה, השקיה, מדידה, הכנת שלטים, שתילה. בתחום הרגשי: לטפח רגש ואכפתיות כלפי הסובב, גם עם הצומח. בתחום החברתי: לפתח אחריות, שייכות, שיתוף פעולה בין צוות הילדים. בתחום החושי: מישוש חלקי הפרח, הרחה, ראייה. בתהליך שחווינו בגן השתדלנו לשלב את כל התחומים הנ"ל כדי שהלמידה תהיה חווייתית ומשמעותית.

תיאור הפעילות:

1. החלטנו ליצור גינת פרחים, פתחנו בדיון אלו סוגי פרחים הילדים מכירים. גילינו שחלק מהפרחים הם פרחי חורף וחלקם פרחי קיץ. נעזרנו באינטרנט לגלות מהם פרחי החורף.
2. הזמנו מהמשתלה שתילים של כמה סוגי פרחים.
3. לאחר שהשתילים הגיעו לגן, פתחנו בדיון: איפה מתאים לשתול אותם? מאיפה נביא חול? איזה סוג אדמה הפרח צריך? מה הפרח צריך על מנת לגדול? וכו'...
4. סדרנו בחצר מקום לשתילת הצמחים. אספנו גלגלים. הילדים עזרו למלא את החול. ולמעלה שמנו אדמה גננית. הילדים שתלו את השתילים, ודאגו להשקותם מדי יום.
5. הנחנו את הגלגלים והאדניות במקומות שונים בחצר.
6. מידי כמה ימים הילדים מדדו את גובה הגבעול והתפעלו מצמיחת הצמח וגובהו. הילדים ציירו מידי שבוע את הגדילה של הגבעול.
7. לאחר שבועיים-שלוש, הילדים שמו לב שיש שוני בין הפרחים שממוקמים באזורים שונים בחצר, שאלו שאלות, חקרו והגיעו למסקנה שהפרחים זקוקים לשמש כדי לגדול, והמים לא מספיקים לצמחים. ניסינו למקם את האדניות במקום מואר יותר, ואכן השינוי עזר לפרח להמשיך לצמוח.
8. הילדים המשיכו במדידות הצמח. כאשר הגבעול הגיע לגובה של 22 ס"מ הוא החל להוציא ניצנים ופרחים.
9. למדנו להכיר את חלקי הפרח: שורשים, גבעול, עלה, ניצנים, עלי כותרת, פרחים.

מדידת הגבעולים

תהליך הגדילה של לוע הארי

❖ בא' באב נפטר אהרן הכהן, אוהב שלום ורודף שלום

אַהֲרֹן הכהן הגדול של עמ"י בהיותם במדבר, ולפי המסורת כל הכהנים הם צאצאיו. היה אחיהם הבכור של משה רבינו ומרים וראשון הכהנים. משום שמשה היה כבד-פה, שימש אהרן כדוברו של משה בפני פרעה במצרים.

על פי המקרא נפטר אהרן בטרם הכניסה לארץ ישראל במקום הקרוי הר ההר, על גבול ארץ אדום.

במסכת אבות (א', יב') נאמר: "הלל אומר: הווי מתלמידי של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום". באבות דרבי נתן (יב', ג') מתוארת שיטתו של אהרן:

שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, הלך אהרן וישב אצל אחד מהם. אמר לו: "בני, ראה חברך מהו אומר, מטרף את לבו וקורע את בגדיו, אומר 'אוי לי, היאך אשא את עיני ואראה את חברי, בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו'". הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. והולך אהרן ויושב אצל האחר, ואומר לו: "בני ראה חברך מהו אומר, מטרף את לבו וקורע את בגדיו, ואומר 'אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את חברי, בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו'". הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. וכשנפגשו זה בזה, גפפו ונשקו זה לזה.

המשנה במסכת אבות מתארת כי אהרן הפך להיות לסמל של אהבת הבריות ורדיפת שלום.

ולוואי ונלמד ממידה זו, מה טובה היא.

❖ בה' באב ה'של"ב (שנת 1572) נפטר ר' יצחק לוריא אשכנזי, 'האר"י הקדוש

רבי יצחק לוריא בן שלמה (1534, ה'רצ"ד - 25 ביולי 1572, ה' באב ה'של"ב) מכונה האר"י הקדוש- גדול מקובלי צפת במאה ה-16 והוגה שיטה חדשה בקבלה הנקראת על שמו "קבלת האר"י". תלמידיו נקראו אחריו גורי האר"י.

האר"י נולד בירושלים לאם ספרדיה ולאביו ממשפחת לוריא שהייתה מפורסמת באשכנז ומיוחסת לרש"י וממנו לדוד המלך. לאחר פטירת אביו, עברה משפחתו לבית דודו במצרים. הוא עצמו חי במצרים בקהילה הספרדית ולמד מפי הרדב"ז ורבי בצלאל אשכנזי. לפי מסורות שמסרו תלמידיו, עד גיל 36 חי בבית דודו רבי מרדכי פרנסיס שהיה ממונה על המכס במצרים והיה סמוך על שולחנו, שם הגה בספר הזוהר, עד שעל פי המסורת נגלה אליו אליהו הנביא והורה לו לעלות לארץ ישראל. כמו כן, עסק בתקופה זו בהוראה ולפי תעודות מגניזת קהיר, התפרנס גם ממסחר בתבלינים ובתבואה.

בשנת 1570 (שנת ה'ש"ל) עלה האר"י ממצרים לצפת עם אשתו ושתי בנותיו וחי שם במשך שנתיים עד שבתאריך ה' באב ה'של"ב (שנת 1572) הוא נפטר במהלך המגפה הגדולה שהתרחשה באותה עת, והוא בן 38. שתי בנותיו נישאו בצפת. האחת, עכסה, לר' שלמה בן הרב משה סאגיס, ראש ישיבה בצפת ורבו של המהר"י"ט, ר' יוסף מטראני והשנייה לבנו של מרן ר' יוסף קארו. על פי המסורת בנו נפטר לאחר שהאר"י גילה סודות קבליים עמוקים לתלמידיו, ובגין זה נענש משמיים.

הרמ"ק הורה לתלמידיו לפני פטירתו, שממשיכו יתגלה בהלווייתו, בתור מי שיראה עמוד של אש ההולך אחר מיטתו. אותו אחד היה האר"י שבא באותה תקופה לצפת וטרם נודע בציבור. מאז לימד מספר מצומצם של תלמידים את כל אשר ידע, כאשר הוא הסביר כי לשם כך הגיע לעולם וזה כל יעודו בחייו. בכיר תלמידיו היה רבי חיים ויטל.

באחת ההקדמות בספר 'עץ החיים' מתאר הרב חיים ויטל את האר"י כך:

"לא היה מי ששיג חכמה זו על אמתתה כמוהו, כי היה יודע במשנה ותלמוד ואגדות ומדרשות על כל דבר ודבר כמה פנים בפרד"ס, ומעשה בראשית ומעשה מרכבה, בשיחות עופות ובשיחות דקלים ואילנות ועשבים, בסוד כי אבן מקיר תזעק ושלחובי פחמים ובשיחת מלאכים.

והיה מדבר ברוחות מהגלגולים רוח טוב ורוח רע. והיה מכיר בריח הבגדים כמו אותו ינוקא דפרשת דברים, ובעופות אלמים. ומביא נשמת אדם בעודו חי ומדבר עמו כל צורכו וחפצו, ואחר כך מסירהו. והיה רואה נשמות בעת צאתם מהגוף, ובבתי הקברות, ובעלותן בכל ערב שבת לגן עדן. והיה מדבר עם נשמת הצדיקים שהם בעולם הבא, והיו מגלין לו רזי תורה.

וגם היה יודע חכמת הפרצוף ושרטוטי הידיים, ופתרון חלומות על אמיתתם, ובגלגולים ישנים וגם חדשים. והיה מכיר במצח אדם מה מחשב ומה שחלם, ומה פסוק קרא בעליית נשמתו לגן עדן בלילה, והיה מלמד פירוש שורש נשמתו. והיה קוראו במצחו זכיות ועבירות שחישב. והיה נותן לכל אחד ואחד תיקון כפי הבחירה המיוחדת, או לשורש נשמתו האחוזה בשורש של אדה"ר.

והיה יודע כמה טעיות נפלו בספרים. והיה יודע להכות בסנורים. והיה יודע כל מה ששנו החברים. והיה מלא חסידות ודרך ארץ וענוה, ויראת ה' ואהבת ה', ויראת חטאו, וכל מדות טובות ומעשים טובים היה בו.

וכל זה היה יודע בכל עת ובכל שעה ורגע. וכל החכמות האלו תמיד היו מונחים בחיקו. ועיני ראו ולא זר. וכל זה השיג מרוב חסידותו ופרישותו, אחר התעסקו ימים רבים בספרים ישנים גם חדשים בחכמה זו. ועליהן הוסיף חסידות ופרישות וטהרה וקדושה, וזהו הביאו לידי רוח הקודש, והיה אליהו נגלה לו תמיד".

מקום קבורתו בבית העלמין העתיק בצפת, בסמוך לקבר רבו רבי משה קורדובירו (הרמ"ק), ובנו רבי משה (בסמוך לקבר רבי שלמה אלקבץ, כיום מסומן), וכן סמוך לקבר רבי משה מטראני (המבי"ט), רבי דוד בן זמרה (הרדב"ז), רבי שלמה אלקבץ, רבי אלעזר אזכרי, רבי אלעזר קורדובירו (בנו של הרמ"ק).

❖ ט' באב תקע"ה (1815) נפטר רבי יעקב יצחק הלוי הורביץ 'החוזא מלובלין'

רבי יעקב יצחק הלוי הורוויץ, המכונה החוזא מלובלין (תק"ה, 1745 - ט' באב תקע"ה, 9 באוגוסט 1815) היה תלמידו של רבי אלימלך מליז'נסק, מחשובי האדמו"רים בפולין בשלהי המאה ה-18. נודע כבעל ראייה רוחנית ועל כן נקרא "החוזא".

החוזא נולד ביוזפוב, 25 ק"מ ממזרח לבילגוריי. (לפי גרסה אחרת, בלוקאוו), למשפחה מיוחסת: אביו אברהם אליעזר היה אב בית-הדין המקומי, ואמו הייתה בתו של רבי יעקב קופל מהעיר לוקאוו. הוא גדל בטרנוגורד ולמד מפי הרב משה צבי מייזלס בז'ולקוב. אז נעשה תלמידו של רבי שמעלקה מניקלשבורג ועבר לישיבתו בשיניאווה. בהמשך שהה גם בחצר רבי המגיד ממעזריטש, והיו לו קשרים אף עם רבילוי יצחק מברדיצ'ב. עם פטירת המגיד ב-1772 חזר אל רבי שמעלקה ושהה עמו עד פטירתו ב-1778. אז נעשה תלמידו הקרוב של רביאלימלך מליז'נסק.

בסביבות 1780, עבר ללנצוט ונשא את הרבנית תהלה שפרינצא בת רבי צבי הירש (מאשתו הראשונה, ששמה לא ידוע, נפרד כמעט מיד). הוא הנהיג בעיר עדת חסידים. צעד זה נעשה כשרבו עוד היה בחיים: לפי עדויות שונות, הלך רבי אלימלך ונעשה מסוגר ופרוש מן הציבור, ועוד קודם העדיף להפקיד את המגע היום-יומי עם הקהל בידי תלמידו הצעיר יחסית, שהקים חצר משלו בברכתו. רשימות אחרות מדווחות על מתח ביניהם. עם פטירת אשתו שפרינצא, נשא לאישה בשלישית את בילה מימעלס.

לאחר פטירת רבי אלימלך הוא נעשה לבכיר מנהיגי החסידות בגליציה ופולין, עמדה בה החזיק עד מותו שלושים שנה אחר כך. הוא מיקד את תורתו – שהדגישה את מחויבות הצדיק לסייע לחסידיו במישור החומרי והיום-יומי בשכבות הנמוכות, אך צבר הצלחה גם עם צעירים למדנים ומיוחסים שהסתופפו בצלו; הידועים מביניהם היו רבי יעקב יצחק מפשיסחה (היהודי הקדוש), רבי ישראל יצחק קאליש ורבי שמחה בונים מפשיסחה. אלה הובאו על ידי תלמידו רבי דוד בידרמן מלעלוב.

הוא עזב את לאנצוט וחצרו נדדה לרוזבדוב, ויינאבה ולבסוף לצ'יכוב הסמוכה ללובלין, ממנה התכוון לבסס את השפעתו בתוך העיר הגדולה עצמה, שהייתה בה נוכחות מתנגדת חזקה בראשות האב"ד עזריאל הורוביץ. ב-1794 הוקם על ידו בית-מדרש שהיה יכול להכיל 180 איש בתוך לובלין, ברחוב הראשי מול הטירה. זה נתקל בקשיים רבים שהערימו עליו ראשי הקהל. ב-1803 הגיע לבסוף לפשרה עמם, והמוסד הוכר רשמית: הפרנסים הצהירו כי ניתן לקיים תפילות בנוסח האר"י וכי המניין לא יסבול עוד הצקות מהם ומהדורות הבאים. הסיבה שניתנה לכך בפנקס הקהילה היא קריסת קיר בבית-המדרש הישן, שהצריכה מבני תפילה אחרים בדחיפות, אך ההיסטוריון גלן דיינר שיער כי עוצמתו הגוברת של החוזה ושגשוג הכלכלי בתקופה בה היה הקהל שרוי בקשיים כספיים הניעו את הפרנסים לקבל אותו.

בראשית המאה ה-19, הפך את לובלין למוקד חסידות חשוב, יחד עם רבי ישראל הופשטין-המגיד מקוז'ניץ. קיבל על עצמו תקופה ארוכה ללכת עם כיסוי סביב עיניו כדי להישמר ממראות אסורים ונודע אחר כך כבעל ראייה רוחנית ועל כן נקרא "החוזה". הוא גם סמך אדמו"רים וראשי שושלות חסידיות אחרות ברחבי פולין כולה, ופעל להפצת החסידות בפולין. בנוסף, עסק בלימוד תלמידים רבים אשר חלק נכבד מהם היו לרבני ערים בפולין.

ב-1812 פרש מעליו תלמידו הבכיר, "היהודי הקדוש" רבי יעקב יצחק מפשיסחה, שהיה למדן אליטיסט והתנגד לשיטת רבו שהתמקדה בחשיבות עשיית המופתים עבור פשוטי העם. ניצתה ביניהם מחלוקת קשה, וחסידיו השניים הרבו להתעמת. בערב שמחת תורה תקע"ה נפל מחלון ביתו בנסיבות שלא הובררו מעולם. החוזה שרד את הנפילה, אך גופו שותק והוא נפטר כעבור עשרה חודשים בתשעה באב. עם פטירתו, ירדה לובלין ממעמדה כמרכז חסידי. הוא נקבר בבית העלמין בלובלין, על הר הארמון.

❖ כ"ג באב ה'תשמ"ה נפטר ר' יעקב ישראל קנייבסקי 'הסטייפלר'

הרב יעקב ישראל קנייבסקי, שכונה הסטייפלר (בכתיב מיושן: קאניעווסקי); ט' בתמוז ה'תרנ"ט, 17 ביוני 1899 - כ"ג באב ה'תשמ"ה, 10 באוגוסט 1985) היה ממנהיגי הציבור החרדי ליטאי בישראל, מחבר סדרת הספרים קהלות יעקב על התלמוד.

נולד לברכה וחיים-פרץ קניבסקי בעיירה טאשאן, שם שימש אביו כשוחט. כשהיה בן 11 נפטר אביו, ואז חזרה אמו למשפחתה בעיירה הורנוסטייפל, (שמשמה נגזר כינויו "הסטייפלר") הסמוכה לצ'רנוביל. אביו היה חסיד של האדמו"ר ר' מרדכי דב ובנו רבי יהודה לייב מחסידות הורניסטייפל. שמו "יעקב ישראל" ניתן לו על שם רבי יעקב ישראל מטרסק, סבו של האדמו"ר רבי מרדכי דב.

למד בישיבת נובהרדוק, בעיר נובהרדוק עוד קודם שהגיע לגיל 12, (1911) וגלה עם הישיבה להומל שבשליטת רוסיה בחודש אלול תרע"ה (1915). הוא גויס לצבא רוסיה ושמר על מתקנים צבאיים בסביבות מוסקבה. בשנת תרפ"ב (1922) הבריה, כמו בחורי ישיבות רבים אחרים את הגבול לפולין והצטרף לסניף המרכזי של ישיבת נובהרדוק בביאליסטוק. בתרפ"ה הוציא לאור את ספרו הראשון "שערי תבונה".

בז' באדר תרפ"ז נשא לאשה את מרים קרליץ, בתו של רבי שמריהו יוסף קרליץ ואחותו של החזון אי"ש, אשר היה השדכן של השניים. בין השנים 1927-1934 היה ר"מ בישיבת "בית יוסף"-נובהרדוק בפניסק שבראשות הרב שמואל וינטרוב.

בא' בניסן תרצ"ד (1934) כשמונה חודשים אחרי גיסו החזון איש, עלה לארץ ישראל והתיישב בבני ברק. מיד עם בואו התמנה על ידי הרב מתתיהו שצ'יגל, מייסד ישיבת בית יוסף, לראש הישיבה. הרב קניבסקי התייחס אל החזון איש כרבו. בשנותיו האחרונות של החזון איש הוא התגורר עם משפחת קניבסקי כשהרבנית מרים מנהלת את משק הבית המשותף. 'הסטייפלר הקדיש את רוב זמנו ללימוד ולקבלת קהל ולא לעניינים ציבוריים. היה מנשיאי כולל חזון איש וחבר נשיאות הארגון אתרא קדישא.

ה"סטייפלר" היה כבד שמיעה בדרגה גבוהה ולכן הפונים אליו היו כותבים את שאלתם או בקשתם והוא היה משיב ומברך לאחר קריאת הכתב. בעשרות שנותיו האחרונות, לאחר שנסגרה ישיבת בית יוסף, היה משמיע שיעור מדי שנה בכולל חזון איש ביום פטירת החזון איש בהשתתפות ציבור גדול.

נפטר בליל שבת, כ"ג במנחם-אב ה'תשמ"ה, ונקבר בבית הקברות שומרי שבת בבני ברק, סמוך לקברו של החזון איש.

רגע לפני...

בלי לראות את הלוח לשנה הבאה וגם של עוד שנתיים- נוכל לנחש מיד שפרשיות השבוע של חומש במדבר יהיו בדיוק בחודשי סיון- תמוז, כמו שקורה השנה. זהו אחד הדברים המיוחדים בלוח השנה היהודי, שקיימים בו סדר ועקביות. יש פרשיות שיוצאות לגמרי בזמן קבוע, כמו פרשת במדבר שיוצאת תמיד בשבת הסמוכה לשבועות, ופרשת דברים שיוצאת תמיד בשבת חזון, השבת שלפני תשעה באב. פרשיות אחרות יכולות להשתנות קצת, ועדיין הזמן הוא אותו זמן. מוכרח שיהיה קשר בין תכני הפרשה לעיתוי שבו קוראים אותה. פרשיות שלח, קורח, חוקת, בלק מדברים על חטאי הראשונים, הנהגותיהם של אבותינו הקדושים בזמן שהותם במדבר. ברור שאין לנו כל מושג בגדלותם של דור דעה, אך הדברים נכתבו ע"מ ללמד אותנו מוסר, לחנכנו בעניינים שצריך בהם יותר חיזוק, ללכת אחרי האמת, גם אם לא תמיד קל, לציית לתורה ללא סטייה וגם להבין שההולך בדרך ה' אינו מופסד לעולם!

בברכת חודש טוב ומבורך,

מפקחי מוסדות ממ"ח,

משרד החינוך- המחוז החרדי